

Ticaret Hukuku

Öğr. Gör. Erkan Çakır

Hangi Konuları Göreceğiz?

1. Ticaret Hukukuna Giriş
2. Ticari İşler
3. Ticari Hükümler
4. Tacir
5. Tacir Yardımcıları
6. Ticaret Ünvanı ve İşletme Adı
7. Haksız Rekabet
8. Ticari Defterler
9. Marka
10. Şirketler Hukuku

Ticaret Hukukuna Giriş

Sanayi devrinden günümüze ekonomik hayatın küresel boyutlara varması ve inanılmaz şekilde gelişmesi, ekonomik rekabetin artması hukuk kurallarının tam anlamıyla ticari hayattaki gelişmeleri takip edememesi sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Günümüzde ticaret hukuku şu anki haliyle, ticari hayatın düzenlenmesinde yetersiz kalmış, özellikle bilgisayar ve internetin yayılması, elektronik ticaretin yaygınlaşması, elektronik imza gibi kurum ve kavramlar ticari mevzuatımızı zorlamış ve bunun sonucunda da Türk Ticaret Kanunu'nda değişiklikler yapılmaya gidilmiştir.

Osmanlı ve Türkiye'de Gelişimi

- 19. yüzyıla kadar Osmanlı Devleti'nde hukuk hayatı Kur'an ve sünnete dayanan şer'i esaslara tabiydi. Ticari hayat için özel kanunlar yoktu. Mevcut olan şer'i esaslar ticari uyuşmazlıkların çözümünde de geçerli olmaktaydı.
- 19. yüzyılda gelindiğinde ise Osmanlı Devleti'nde batılılaşma çabaları kendini hukuk alanda da hissettirmiştir. Bu bağlamda ticari hayatın düzenlenmesine yönelik olarak 1850 yılında ilk ticaret kanunu Kanunname-i Ticaret kabul edilmiştir. Daha sonraları bu konuna;
 - 1860 yılında ticaret mahkemelerinin kuruluşu
 - 1905 yılında iflas hükümleri
 - 1906 yılında sigorta işlemleri ile ilgili hükümler eklenmiştir

- Cumhuriyet dönemi gelindiğinde ise cumhuriyet döneminin ticari faaliyetler alanındaki ilk kanunu 1926 yılında çıkarılan 865 sayılı Ticaret Kanunu'dur.
- Bu kanunun yetersiz kalmasıyla birlikte 1957 yılında bu alanda ikinci kanun olan 6762 sayılı Ticaret Kanunu çıkarılmıştır.
- 2012 yılında ise ticari hayatın çok genişlemesi ile birlikte yeni bir kanun ihtiyacı artmıştır. Cumhuriyet tarihinin 3. ticaret kanununun ise 2012 yılında çıkarılan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) olmuştur.
- Kanunun çok eleştirilmesi ve eksik yanlarının olması üzerine tekrar 2012 yılında 6335 sayılı kanunla değişikliğe gidilmiş ve TTK'nın bazı maddeleri değiştirilmiştir.

Ticaret Hukuku Kavramı

- Ekonomi ve hukuk biliminde ticaret sözcüğü farklı kapsamlara sahiptir. Ekonomide ticaret, malların üretim ve tüketim aşamaları arasındaki aracılık faaliyetini ifade etmektedir.
- Ticaret hukukunda ise malların üretim ve tüketim aşamaları da bu kapsama girmektedir.
- Ticaret hukuku üretim, değişim ve tüketim aşamalarındaki ticari faaliyetleri düzenleyen ve bunları konu edinen bir hukuk dalıdır.
- Kısaca ticaret hukuku ticari faaliyetleri düzenleyen hukuk dalıdır.

Ticaret Hukukunun Özellikleri

- Ticaret hukuku özel hukukun Medeni hukuktan sonraki en geniş alanıdır. Bu alanın kapsamına özellikle ticaret hayatının en sık karşılaşılan ilişkileri olan; tacir, ticari işletme, ticaret sicili, marka, haksız rekabet, cari hesap; kanunda alanı son derece geniş olarak çizilmiş olan şirketler hukuku; yine ticaret hayatının süratli artmasında büyük pay sahibi olan bireylerin sahip oldukları alacak haklarını güvenli ve süratli bir şekilde devretmeleri için gereken mekanizmaları sağlamış kıymetli evraklar hukuku; kara ve deniz taşıma hukuku; deniz ticareti hukuku; sigorta hukuku girmektedir.
- Ticaret hukukunun kapsamı giren konuların birçoğunda bu alanın en önemli aktörü olan tacirler görünse de ticaret hukukunun düzenleme alanı sadece tacirleri ilgilendiren konular oluşturmamaktadır. Örneğin iki memur arasında bir borç ilişkisi için verilen bonoda (senet) de ticaret hukukunun ilgi alanına girer. Yine bir esnafında haksız rekabet teşkil edecek davranışlar içerisine girmesi mümkündür ve bu davranışları gerçekleştiren kişinin tacir olmaması TTK' nın uygulanmasına engel değildir.

TTK özel hukuk dalıdır

- Özel hukukta geçerli olan irade özgürlüğü ilkesi bir başka ifade ile hukuki ilişkinin taraflarının eşit olduğu ve ilişkinin kapsam ve içeriğinin serbestçe belirleyebilme özgürlüğü gibi sebeplerden ötürü özel hukuk dalları arasında yer almaktadır

Medeni ve Borçlar Hukuku ile bağlantılıdır.

- Medeni hukuk ve borçlar hukuku ile ticaret hukuku bir bütünlük oluşturmaktadır. Şöyle ki TTK'nda «Türk Ticaret Kanunu, Türk medeni kanunun ayrılmaz bir parçasıdır» ifadesi yer almaktadır.

Borçlar Kanunu

Herkes tabidir

Adi iş

Esnaf işletmeleri

Ticaret Kanunu

Tacir tabidir

Ticari iş

Ticari işletmeler

Uluslararası Olması

- Günümüzün küreselleşen dünyasında ticari faaliyetler artık eskisi gibi belirli bir ülke toprakları ile sınırlı değildir. Mal ve hizmet değişimleri çoğu kez ülke sınırlarını aşmaktadır. Bu sebeple ticaret hukuku da uluslararası ticaretin gereklerine uygun çözümler benimsemeye önem göstermektedir. Avrupa Birliği ile olan ilişkiler ve Dünya Ticaret Örgütü tarafından benimsenen ilkeler yeni Türk Ticaret Kanunu'nda etkili olmuştur.

Ticaret Kanununda Benimsenen Sistemler

Sübjektif Sistem

- Taciri esas almıştır

Objektif Sistem

- Ticari iş ve işlemleri esas almıştır

Modern Sistem

- Ticari işletmeyi esas almıştır

Karma Sistem

- Hepsini

Sübjektif Sistem(Tacir)

- Bu sistemde tacir merkez kavram teşkil etmekte, diğer kavramlar tacir merkezli olarak düzenlenmiştir. Bu sistem açısından bakıldığında ticaret hukuku bir tacirler hukukudur.
- Sübjektif siteme göre tacirin yaptığı işlemler ticari iştir; işlettiği işletme ticari işletmedir ve tacirle ilgili davalar ticari davadır.
- Yani tacirin yaptığı tüm işlemler ticaret hukuku kapsamındadır.

Objektif Sistem (Ticari iş ve işlemler)

- Buna göre belli şartlarda ticari işlemleri yapan kişiler tacir sayılacak; ticari hükümler ticari işlemlere uygulanacak; ticari işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıklar ticari dava sayılacaktır. Bu nedenle tacir sıfatına sahip olsun olmasın ticari işlemler yapan herkes ticari kurallara tabi olacaktır.

Modern Sistem (Ticari İşletme)

- Ticari işletme sistemi 20. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Bu nedenle modern sistem olarak da adlandırılmaktadır. Modern sistemde, ticari işletme merkez kavram olarak ele alınmıştır.
- Modern sistemde diğer kavramlar ticari işletme merkezli düzenlenmiş ve tanımlanmıştır.
- Bir ticari işletmeyi kısmen dahi olsa kendi adına işleten kişiye tacir; ticari işletmeleri ilgilendiren işlere ticari iş ;ticari işletmelerle ilgili hükümlere ticari hüküm adı verilmektedir.
- 2013 Yeni Türk Ticaret Kanunu da modern sistemi benimsemiştir.

Karma Sistem

- Ticaret hukuku düzenlenirken sübjektif, objektif ve modern sistemi belli ölçüde benimseyen sisteme karma sistem denir.
- Türkiye’de 1926-1957 yılları arasında yürürlükte kalan Eski Ticaret Kanunu karma sistemini benimsemiştir.

Ticari İşletme

- TTK 'nın hazırlanmasında ticari işletme esasından yararlanılmıştır. Bu nedenle ticari işletme TTK 'nın temel ve merkez kavramıdır.
- TTK 'da belirtilen ticari işletme ekonomi biliminde belirtilen genel anlamdaki işletme kavramından farklıdır.
- Ekonomi biliminde işletme bir girişimcinin kazanç sağlama amacıyla emek ve sermayeyi belli bir organizasyon çerçevesinde bir araya getirmesiyle ortaya çıkan bir yapıdır. Bu anlamda ekonomi bilimindeki her işletme ticaret hukuku açısından ticari işletme sayılmaz. Ticari işletme olabilmek için TTK'da sayılan bazı özelliklere sahip olmak gerekir.

Ticari İşletme Tanımı

TTK 'ya gör « Esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedefleyen, faaliyetlerin devamlı ve bağımsız bir şekilde yürütüldüğü işletmeler, ticari işletmelerdir» şeklinde tanımlanmaktadır.

O halde tanımdan da anlaşılacağı üzere bir işletmenin ticari işletme sayılması için:

1. Esnaf faaliyetlerinin sınırını aşması
2. Gelir sağlamayı hedefleme
3. Devamlılık
4. Bağımsızlık

➤ Yukarıda sayılan 4 unsur birlikte olmak zorundadır. İçlerinden herhangi birinin yokluğu halinde o işletme ticari işletme olarak nitelendirilemez.

Gelir Sağlamayı Hedefleme

- Bir ticari işletmeden söz edebilmek için ortada kazanç sağlama hedefinin var olması gerekir. Ancak faaliyet neticesinde mutlaka (fiilen) kazanç sağlanmış olması şart değildir. Önemli olan böyle bir hedefin varlığıdır.
- Bir başka ifade ile kazanç sağlamaya yönelik niyetin taşınıyor olması bu koşul için kafidir. Dolayısıyla kurulduğundan bu yana üst üste sürekli zarar eden işletmede ticari işletme olarak sayılacaktır.
- Kazanç sağlamayı hedeflemeyen işletmeler faaliyet neticesinde belirli bir gelir elde ediliyor olsalar dahi ticari işletme sayılmayacaklardır. Belediyelerin fakir ailelere yemek dağıtmak üzere kurduğu aşevi ticari işletme değildir. Üniversite hastanesi gibi

Devamlılık

- Ticari işletmenin tanımında yer alan bir diğer unsur ise devamlılık veya sürekliliktir. Burada kastedilen yürütülen faaliyetlerin daimi olması değildir. Faaliyet dönemi içinde sürekliliktir; kesintiye uğratmamaktır; zamansal düzensizlikler veya kesintiler yapmamaktır.
- Bir başka ifadeyle, faaliyetin yürütülmesinde keyfi olarak birkaç gün veya hafta ara vermek, daha sonra geri başlamak ve daha sonra belli bir süre faaliyeti yeniden kesintiye uğratmak devamlılık unsurunun varlığını ortadan kaldırır.
- Faaliyetlerin mevsimlik olması veya hastalık gibi zorunlu sebepler ticari işletme nitelendirmesine engel değildir. Örneğin plaj ve kayak merkezi işletmeciliği

Bağımsızlık

- Bağımsızlık unsuru ile anlatılmak istenen işletme sahibinin söz konusu işletmeyi kendi ad ve hesabına işletmesidir. Bağımsızlık özellikle merkez ve şube ayrımında önem kazanmaktadır.
- Buna göre şubeler bağımsız bir ticari işletme değildir. Zira şubeler aynı gerçek veya tüzel kişiliğe ait olup iç ilişkide merkeze bağlıdır.
- Yine ticari temsilci, ticari vekil gibi çeşitli yönetim ve temsil yetkilerine sahip kişilerin faaliyetleri de ayrı bir ticari işletme değildir.

Esnaf Faaliyeti Sınırlarını Aşma

- Bir ticari işletme faaliyetinden söz edebilmek için ortada esnaf işletmesi boyutunu aşan bir işletme var olmalıdır. Diğer bahsedilen üç özellik (Devamlılık, ,Gelir sağlamayı hedefleme, Bağımsızlık) esnaf işletmelerinde de olabilmektedir. O yüzden bu özellik ticari işletme açısından son derece önemlidir.
- Sonuçta bir faaliyet ticari işletme olarak nitelendirildiğinde TTK 'nın uygulama alanına girecek, diğer türlü bu kanunun kapsamı dışında kalacaktır. Zira TTK ticari işletme- esnaf işletmesi ayırımına dayanmaktadır.
- Ticari işletme ile esnaf işletmesi arasındaki sınırın, Bakanlar Kurulu tarafından çıkartılacak bir kararname ile düzenlenir.
- Bu düzenlemede esnaf işletmesi ile ticari işletmeyi birbirinden ayıran bir çok unsur vardır.

- TTK md. 15’de esnafın tanımını yapmıştır. Buna göre; ister gezici olsun, ister bir dükkanda veya bir sokağın belirli yerlerinde sabit bulunsun, ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedeni çalışmasına dayanan ve geliri BK tarafından çıkarılacak kararnamede gösterilen sınırı aşmayan, sanat veya ticaretle uğraşan kişiler esnaftır.
- Esnaf ve sanatkarların meslek kollarına dahil olması
- İktisadi faaliyetleri sermayesi ile birlikte bedeni çalışmasına dayandırması
- Kazancının tacir veya sanayici niteliği kazandırmayacak miktarda olması
- Basit usulde vergilendirilenlerden, vergiden muaf bulunanlardan ya da işletme hesabına göre deftere tabi olanlardan olup kazancı kararnamede yazan tutarı geçmeyenler esnaf sayılır.
- Örneğin herhangi bir kişi bedeni gücüne dayanarak taşımacılık işi ile uğraşursa (Pazar poşetlerinin taşınması) bu durumda ticari işletmenin varlığından söz edilemez. Ancak aynı iş nakdi sermaye baskın olmak suretiyle yapılırsa (nakliye şirketleri) bu durumda esnaf faaliyeti sınırı aşıldığı kabul edilir.

- TTK 'da bir işletmenin ticari işletme sayılabilmesi için 4 unsurun oluşması gerekmektedir. Ancak işletme ilk kuruluş aşamasında durum ne olacaktır? Esnaf işletmesi mi yoksa ticari işletme mi sayılacaktır?
- **Yeni başlayan bir işletmenin faaliyetlerinin sonuçlarının beklenmesi gerekecektir. İlgili kişinin bu arada esnaf sayılacağı, daha bir yıllık süre dolmadan limitin aşıldığının belli olmasından itibaren de tacir sıfatının ve ticaret siciline tescil yükümlülüğünün doğacağı ifade edilmektedir.**

Ticari İşletmenin Yapısı

İnsan Unsuru

Maddi Malvarlığı

Sermaye

Taşınmazlar

Mal stoku

Taşınır İşletme Stoku

Gayrimaddi
Malvarlığı

Peştemaliye (işletme
değeri)

Ticaret Ünvanı

İşletme Adı

Marka, Patent, Lisans

Kiracılık Hakkı

Bunları Unutma

- İşletmenin insan unsurunu tacir oluşturur. Bir işletmeyi kısmen dahi olsa kendi adına işleten kişidir.
- Bir işletme devredilirken mal varlığı da devredilir.
- Taşınır işletme tesisatı mutlaka devredilmek veya reddedilmek zorundadır.
- Ticari işletme rehininde ticaret ünvanı ve işletme adı mutlaka rehin verilmek zorundadır.
- Marka, patent, v.s istenirse devredilir. İstenirse red edilir.

Kiracılık Hakkı

- İşletmenin bulunduğu gayri menkuller genellikle işletme sahibinin değildirler. Ticari işletmelerin kurulu buldukları gayrimenkuller bir kiracılık ilişkisi, kira sözleşmesiyle işletmenin kullanımında bulunabilir.
- Bunun önemi işletmenin devrinde karşımıza çıkmaktadır. Kural olarak, kiracı kiralayanın izni olmaksızın taşınmazı 3. şahıslara kiralayamaz.
- Ancak gerek uygulama gerekse kanun gereği kiracılık hakkının da ticari işletmenin bir unsuru olduğu kabul edilerek devir işlemiyle birlikte kiralayanın önceden izni alınmamış olsa da kiracılık hakkının da devralana geçeceği kabul edilmektedir.

İŞLETME DEĞERİ (PEŞTEMALİYE)

- Bir işletmenin faaliyette bulunduğu süreç içerisinde müşteri ve iş çevresinden görmüş olduğu rağbettir. Olumlu müşteri izlenimi. Örneğin bir Coca Cola ile Cola Turka'nın değeri bir değildir. Örneğin Amazon.com kelimesinin değeri 40 milyar dolardır.

TİCARET UNVANI

- Taciri, diğer tacirlerden ayırt etmeye yarayan addır. Kullanmaları zorunludur. Esnaf ticaret ünvanı kullanamaz. İşletme ile birlikte devredilir tek başına devredilmez. Ancak devredilmek zorunda değildir. Örneğin, Lassa Lastik Sanayi Anonim Şirketi veya Eyüp Sabri Tuncer.

İŞLETME ADI

- İşletmeleri birbirinden ayırt etmeye yarar. Aynı tacire ait birden fazla işletme olabilir. Onları birbirinden ayırmaya yarar. Tacirde esnaf da isteğe bağlı olarak kullanır ancak esnaf odasına kayıta zorunludur. İşletme ile birlikte veya tek başına devredilebilir. Devredilmek zorunda değildir. Örneğin, Ülker'in İstanbul Fabrikası ile Ankara Fabrikası.

PATENT

- Bir buluşa, patent verilir. Buluşun patent olması için 3 şart vardır.
 - Dünya çapında yeni olması gerekir.
 - Tekniğin bilinen sınırlarının aşılması gerekir (daha önce dünyanın hiçbir yerinde böyle bir teknik bilgi kullanılmamış olması gerekir).
 - Sanayiye uygulanabilir olması gerekir.
- Bu 3 şart varsa buluşa patent verilir.

- Patent iki çeşidi vardır
- ⇒ İncelemeli patent: İncelemeli patentte dünyaca meşhur laboratuvarlarda yüksek bedellerle inceleniyor ve belge ondan sonra veriliyor. Bu, en güçlü patenttir
- ⇒ İncelemesiz patent: Bunda da, daha çok Türkiye'deki laboratuvarlarda yani çok büyük alt yapıya sahip olmayan laboratuvarlarda bu araştırma yapılmaktadır.
- Bu Belge incelemeli patente göre daha zayıftır. İncelemeli patentin koruma süresi 20 yıl, incelemesiz patentin koruma süresi 7 yıldır. Süre bitiminde ilgili buluş, toplumun malı haline gelir; yani, bu süreden sonra herkes bu ürünü üretebilir ve satabilir.

FAYDALI MODEL

- Mevcut teknik bilgilerden yararlanılarak bir şey bulunuyorsa buna faydalı model denir. Patent için aranan 3 şarttan 2'si aranır burada:

- Dünya çapında yeni olması gerekir.
- Sanayiye uygulanabilir olması gerekir.

Koruma süresi 10 yıldır. Süre bitiminde toplumun malıdır. Gerek patent gerek faydalı model teknik anlamdaki buluşları değerlendirir. İstisnası: Kimyasal ilaçlarla ilgili bir patent de olabilir.

MARKA

- Bir işletmeye ait mal ya da hizmetleri diğer işletmeye ait mal ya da hizmetlerden ayırt etmeye yarar.

Örneğin, Lassa, Adidas, Coca Colla, Mc Donalds, General Elektrics gibi.

Koruma süresi 10 yıllık dönemler halindedir. Yenilenme mümkündür. Her 10 yıllık süre biterken yenilenebilir.

ENDÜSTRİYEL TASARIM

- Görsel olarak bir ürünün görünümünü korumaya yarayan belgedir. Ürünün tasarımını (modelini) korur. Örneğin, takım elbisenin duruşu, ayakkabının modeli, kazağın şekli vb. koruma süresi 5 yıldır. 5'er yıllık sürelerle uzatılabilir. En fazla 25 yıl korunabilir.

COĞRAFİ İŞARET

- Bir yöreye, bir bölgeye has özellikler taşıması itibariyle belirginleşen işaretlerdir. Bu özellikler bazen sadece o bölgede olur, bazen de o özellikleri belirleyen o yörede olur ama o yöre dışında da aynı ürün üretilmesi mümkündür. Örneğin etli ekmek, çiğ köfte, lahmacun, lületaş gibi. Örneğin, Anzer balı sadece o yörede (Anzer'de) üretilir. Başka yerde üretilemez. Bazen de o yöreye has özellikleri belirlenir ve başka yörelerde de bunlar yapılabilir, üretilir. Örneğin, etli ekmek

ENTEĞRE DEVRE TOPOĞRAFİYALARI

- Bilgisayarın içinde kartlar vardır, kartların arkasında bir coğrafi Őekle benzeyen topografyalar vardır. Bu da bir buluŐtur. Örneğin Intel 2, Asus, vb. (Hepsinin ayrı bir topoğrafyası vardır).

MEVZUATTAN KAYNAKLANAN HAKLAR

- Telif hakları, sinema eserleri üzerindeki haklar, müzik eserleri üzerindeki haklar, gibi.

BİTKİ HAKLARI

- Bitkilerin genleriyle oynanarak, çekirdeksiz domates, vb. gibi bitkiler ortaya çıkarılabiliyor. Bu da bir buluş hakkıdır. Buna da belge verilir.

ÖRNEKLER

- Siemens marka bir cep telefonu için şunlar söylenebilir: Bu telefonun teknik bölümü patentle ilgilidir. Örneğin, Nokia'dan farklı çalışıyor. Eskiden kamera ve telefon ayrı cihazlardı, birisi bunu birleştirdi. Yani tekniğin bilinen sınırları içerisinde yani bir buluş geliştirdi. Bu, faydalı modeldir. Telefonun üzerinde “Siemens” yazıyor. Bu, markadır. Telefonun görünümü endüstriyel tasarımdır. Telefonun arkasını açtığımız zaman, içinde Siemens'in hangi fabrikasında üretilmiş olduğunu yazar. Örneğin, Çekoslovakya Fabrikası. Bu işletme adıdır. Telefonun içinde entegre devre topoğrafyaları vardır. En önemlisi de bu telefonlardaki melodiler meselesidir. Bu melodilerin parası kime ödenecek tartışması vardır. Şarkıcılar bize ödenmeli diyor.

Ticari İşletmelerde Merkez ve Şube

Merkez

- Merkez, bir işletmenin idari, ticari, hukuki ve ekonomik faaliyetlerinin toplandığı yerdir.
- Bir ticari işletmenin sadece bir merkezi bulanabilir.
- Tacir, merkezi, işletmenin kurulduğu yerdeki ticaret siciline kurulduğu tarihten itibaren 15 gün içerisinde tescil ettirmekle mükelleftir.
- 15 günlük süre hak düşürücü değildir. Sonraki tarihlerde yeniden talep edilebilir.
- Ticaret siciline tescilin etkisi bildirici niteliktedir; çünkü ticari işletme vasfı tescil ile değil işletmenin faaliyete geçmesiyle başlar.

Şube Kavramı

- İç ilişkilerinde bağımlı, dış ilişkilerinde bağımsız, toplamda yarı bağımsızdır.
- Şubelerin, merkezlerin yaptığı türden bütün işlemleri yapması şart olmamakla birlikte merkezde yürütülen ve asli nitelik arz eden işlemleri şubenin yapması şartı aranmaktadır. Şubenin tüzel kişiliği yoktur.

Şubenin Özellikleri

- **Merkezi bağımlı olma**: Şubeler merkeze bağlı birimlerdir ve merkezden ayrı tüzel kişilikleri bulunmamaktadır. Şubeler merkeze bağlı olmakla beraber mutlaka merkezden ayrı muhasebeleri ve ayrı ticari defterleri olması gerekmektedir.

Şubenin Özellikleri

- **Yer ve yönetim** ayrılığı: Kural olarak merkez ve şube ayrı coğrafi bölgelerde bulunmalıdır. Ancak bu ilke katı yorumlanamaz. Merkez ve şube farklı yerlerde farklı şehirlerde bulunabileceği gibi aynı yerde ve hatta aynı binada dahi bulunabilir. Yeter ki birbirinden diğer kıstaslar ile ayrılabilirsin.
- **Dış ilişkilerde bağımsızlık:** Kural olarak şubelerin merkezlerinden ayrı işletme politikası olamaz. Bununla beraber şubeler merkezleri tarafından kendilerine verilen yetki sınırları içerisinde kalmak şartıyla üçüncü kişiler ile işlem yaparken merkezi danışmalarına gerek yoktur.

Şube Olmanın Sonuçları 1

- Tacir şubeleri de merkez gibi kuruldukları günden itibaren 15 gün içerisinde kurulduğu yer ticaret siciline tescil ettirmek zorundadır. Tescilin ve gereken sürenin mahiyeti merkezde olduğu ile aynıdır.
- Ticari temsilci, ticari vekil ve şirketlerde yönetim görevine sahip olan şahısların temsil yetkisi belirli şube işlemleri ile sınırlandırılabilir.
- Merkezleri yurtdışında bulunan ticari işletmeler Türkiye'de birden fazla şube açtıkları takdirde bu şubelerin bir tanesini merkez şube olarak belirlemek durumundadırlar. Merkez olarak belirlenen bu şubeye muhakkak tam yetkili bir ticari temsilcinin atanması şarttır.

Şube Olmanın Sonuçları 2

- Şubeler, merkezin ticaret ünvanını şube olduklarını belirtir ibareyi de ekleyerek kullanmak zorundadırlar. Merkezden farklı ticaret ünvanları olamaz. Merkezi yurtdışında bulunan ticari işletmeler Türkiye'de şube açtıkları takdirde şubenin ticaret ünvanında merkezin bulunduğu yerin gösterilmesi şarttır.
- Şubeler merkeze bağlı olduklarından bir ticari işletmenin merkezinin devri halinde bu devrin kapsamına işletmenin bir parçası olan şubede girer
- Son olarak şubelerin haksız fiillerinden dolayı şubelerin bulunduğu yer mahkemelerinde de merkezin bulunduğu yer mahkemesinde de dava açılabilir. **İstisna** şubenin işlemlerinden kaynaklanmış olsa dahi iflas davası merkezin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine açılabilecektir.

Beyin Bedava

- Şubeler yaptığı işlemlerden dolayı 3. kişiler tarafından davalı olarak gösterilebilir mi?
- Şubenin işlemlerinden kaynaklanmış olsa da şubenin bulunduğu yerde açılrsa da hiçbir davada şubeler davalı taraf olarak gösterilemezler.
- Unutmayınız şubenin tüzel kişiliği yoktur

Ticari İşletmenin Devri

- Ticari işletmenin belli bir mal varlığı olarak devri ile bir şirketin başka bir şirket devralması ya da bununla birleşmesini birbirine karıştırmamak gerekir. Şirketlerin birleşme veya devirleri TTK'nın 134-194. maddeleri arasında düzenlenmiş iken bir malvarlığı olarak işletmenin devri TTK'nın 11. maddesinde düzenlenmiştir.
- Burada ele alınacak olan işletme devri, bir mal varlığı olarak ticari işletmenin devridir.
- Devir içinde birtakım şartlar gerekmektedir.

Devrin Şartları 1

- Aktif ve pasifi ile birlikte devredilmesi gerekir. Ticari işletmenin devri halinde pasifler devir dışında bırakıldı takdirde devir sözleşmesi kanunun emredici hükümlerine aykırılık nedeniyle geçersiz sayılacaktır. Bununla birlikte taraflar aralarında anlaşmak şartıyla aktif unsurları sözleşme ile devrin kapsamı dışında bırakabilirler. Yeter ki devralan kişi devredilen unsurlar ile faaliyetine devam edebilsin. **Dikkat** taşınır işletme tesisatı devrin kapsamı dışında bırakılamaz.

Devrin Şartları 2

- Ticari işletmenin devri bir sözleşme ile gerçekleşmektedir ve kanun bu sözleşme için **yazılı geçerlilik** şartı aranmaktadır. Tek bir yazılı devir sözleşmesi ile işletmeye ait tüm unsurlar (duran malvarlığı, işletme değeri, kiracılık hakkı, ticaret unvanı ile diğer fikri mülkiyet hakları ve sürekli olarak işletmeye öngörülen malvarlığı unsurları devralana geçecektir. Her bir unsur için ayrı tasarruf işlemleri yapılması gerekmez.
- Ticari işletmenin devri halinde kural olarak herhangi bir makamın izni şart değildir.
- Devir ile ticari işletmenin en önemli unsuru olan müşteri çevresi de devralana geçer. Bu nedenle devredene sözleşmede açık bir hükümle rekabet yasağı konmamış bile olsa işletmenin devri müşteri çevresinin de devrini gerektirdiğinden devreden müşteri çevresinin devralana geçmesi için gerekli olan süre kadar devralanla rekabet etmesi gerekir.

Devrin Sonuçları 1

- Devredilen ticari işletme sicilden silinir ve tacir ticareti terk etmiş olur. Fakat tacir sıfatı sona erse dahi kişi işletme ile ilgili borçlarından dolayı ticareti terk beyanından itibaren **bir yıl** daha iflasa tabi olur. Bu kural tacirin tek bir ticari işletmesinin olduğu hallerde devir durumunda geçerlidir. Dikkat tacirin birden fazla ticari işletmesi varsa ve birini devrederse ticareti terk etmiş sayılmaz.
- Ticari işletmenin devri halinde sözleşme de aksi kararlaştırılmadığı takdirde ticaret ünvanında devralana geçer ancak ticaret ünvanı sözleşme ile devrin kapsamı dışında bırakılabilir. Devrin kapsamı dışında bırakılan bir ticaret ünvanı daha sonra tek başına devredilemez.

Devrin Sonuçları 2

- İşletmenin devri halinde devrin kapsamına işletmenin bir parçası olan şubelerde girer.
- Devreden tacirin devralan tacire karşı ayıp yahut zapt durumlarının ortaya çıkması halinde ayıba ve zapta karşı tekeffül (kefil olma) sorumluluğu doğar.
- Devir esnasında işletmeye dahil fakat üçüncü kişiye ait herhangi bir Münferit (Tek, ayrı, kendi başına) taşınır unsurun varlığı halinde devralan devir esnasında iyi niyetli olmak şartıyla o taşınırın mülkiyetini kazanacaktır.
- Devri ilan ve ihbar mükellefiyeti kural olarak devralanıdır. Ancak devreden devralanın ihbarı yapmaması halinde masrafları rücu etmek kaydıyla ilan ve ihbarı kendisi de yapabilmektedir.

Devrin Sonuçları 3

- İşletmeye ait borçlardan devralan sorumludur. (pasifler de devredildi ya) Bununla birlikte kanun koyucu işletmenin alacaklarını korumak amacıyla devredeninde devralanla birlikte devrin ilan ve ihbar tarihinden itibaren iki yıl müteselsilen sorumlu olacağını kaleme almıştır.
- Devreden ve devralan aralarında yapacakları anlaşma ile devredeninin bu sorumluluğunu kaldırabilirler ve borçlardan muaf tutabilirler. Ancak bu muafiyet iç ilişkide geçerli olup iyi niyetli işletme alacaklarına karşı ileri sürülemez.

Devrin Sonuçları 4

- İřletmenin devrinden sonra doęan borçlar iřletmenin yeni sahibinin iřletme politikası gereęidir ve devredenin bu borçlardan sorumlu olması dūřünülemez.
- Ticari iřletmenin devri TTK' da dūzenlendięinden ve TTK hūkūmleri tacirleri uygulandıęından esnaf iřletmelerinin devri halinde bu kanun hūkūmleri uygulanmaz.

Ticari İşletmenin Rehni

- Rehin konusu TTK' dan ayrı bir kanun olan Ticari İşletmenin Rehni Kanunu'nda (TİRK) düzenlenmektedir.
- Bu kanun hükümleri uyarınca hem ticari işletmeler ve hem de esnaf işletmeleri rehnedilebilir.
- Tacirin her zaman tüm alışverişini, yatırımlarını öz kaynaklarını kullanarak yapması mümkün olmayabilir ya da kredi kullanarak yapmak daha hesaplı olabilir. Bu gibi durumlarda tacir ya kredi kurumlarından kredi kullanmak ya da yatırım konusu olan makineleri kredili satın almak isteyecektir.

Ticari İşletmenin Rehni 1

- Tacir kredi karşılığında gayrimenkullerini teminat gösterebilir. Bu tapuya tescil ile kurulan bir rehin olup ipotek denmektedir.
- Tacir menkullerini de teminat olarak verebilir bunun için kaynak teşkil edecek olan menkul malların kural olarak alacaklıya teslim edilmesi gerekmektedir buna menkul rehni denmektedir.
- Menkul rehni ancak malların alacaklıya teslimi ile geçerli olarak kurulmuş sayılır ancak bu durum ticari hayatın ihtiyaçlarına uygun değildir
- Gerçekten tacir satın aldığı makineleri hem kendini tutarak işletmek hem de bunların borcuna karşılık göstermek istemektedir.

Ticari İşletmenin Rehni 2

- Eşya hukukundaki rehinden farklı olarak İşletmenin rehni teslimsiz taşınır rehnidir.

Ticari İşletme Rehini Sözleşmesi

- Ticari işletme rehni işletmenin tescil edildiği yerdeki noterlikçe resen düzenlenen bir rehin sözleşmesi ile kurulur
- Ticari işletmenin rehni sözleşmesinin düzenlenmesi ile birlikte rehin gerçekleşmiş olmayacaktır.
- Rehinin gerçekleşebilmesi için sözleşmenin ticaret siciline tescil edilmesi şarttır.

Ticari İşletme Rehini Sözleşmesi 1

- Tescili talep süresi ise sözleşmenin yapıldığı tarihten itibaren 10 gündür
- Ancak buradaki süre hak düşürücü süre değildir ve daha sonradan da tescil ettirmek mümkündür.
- Tescil edilmesi gereken hususlar şunlardır: alacaklının ticaret ünvanı, adres ve ikametgahı, alacağım Türk lirası olarak miktarı, alacak miktarı belli değilse ticari işletmenin ne miktar için teminat teşkil edeceği ve alacak faizi ile faiz oranı
- Tescil harç ve masraflarının hangi taraf tarafından ödeneceği de rehin sözleşmesinde gösterilir

Ticari İşletme Rehini Sözleşmesi 2

- Ticari işletmenin rehin edildiği mümkün olan en geniş kesimi durabilmek ve böylece alacaklının haklarını en geniş şekilde koruyabilmek amacı ile rehine dahil olan unsurların ayrıca kendi sicilleri varsa bu sicillere de ticari işletmeye ait olan unsurların ticari işletme rehni ile rehin edildiği bildirilir.

Rehinin Kapsamı

- Patent
- Marka
- Sınai Haklar

İsteğe Bağlı
Unsurlar

- Ticaret Ünvanı
- İşletme Adı
- Taşınır İşletme Tesisatı

Zorunlu
Unsurlar

- Peştemaliye
- Taşınmazlar
- Hammadde
- Üretilmiş Mal Stoku
- Kiracılık Hakkı

Yasak
Unsurlar

Rehinin Kapsamı

- Ticaret ünvanı sadece tacirlere özgüdür ve esnaf ticaret ünvanı kullanamazlar.
- Bu nedenle esnaf işletmesi rehininde ticaret ünvanı eksikliği sözleşmeyi geçersiz kılmaz
- Tacirlerin ve esnafların işletme adı kullanmaları zorunlu değildir ancak kullandıkları takdirde ticaret sicile tescili zorunludur
- Kredili satış yapan yerlerin rehin hakkı sadece vadeli satışa konu teşkil eden makine araç motoruna araçlar üzerinde kurulabilir.

Ticari İşlerin Belirlenmesi

- Taraflarına bakılmaksızın TTK'da düzenlenen bütün işler ticari iştir.
- Ticari işletmeyi ilgilendiren her türlü muamele ve işlemler ticari iştir.
- Ticari iş karinesi
- Taraflardan biri için ticari iş olan sözleşmeler.

Ticaret Hukukunda Düzenlenen Hususlar

- Türk ticaret Kanunu'nda düzenlenmiş olan hususlar ticari işlerdendir demektedir.
- Türk ticaret kanunda düzenlenen işlerin kimin tarafından yapıldığına bakılmaksızın ticari iş olarak kabul edilmesi gerekmektedir.
- Tarafların tacir olması dahi gerekmemektedir.
- Örneğin çek Türk ticaret kanunda düzenlenmiştir memur A memur B bir çek keşide edip verse bu ticari iş sayılacaktır.

Bir Ticari İşletmeyi İlgilendiren İşler

- Bir ticari işletmeyi ilgilendiren bütün işlem ve fiiller ticari işlerdendir.
- Burada ilgilendiren kavramı geniş anlamda anlamak gerekmektedir yani sadece ticari işletmenin faaliyet ile doğrudan ilgili işler değil bunlara hazırlık mahiyetinde olan işleri ve ticari teamüle göre dolaylı olarak da olsa ticari işletmeyi ilgilendiren işleri de ticari iş saymak gerekir
- Bir ticari işletmeyi ilgilendiren haksız fiillerde ticari iş sayacaktır.
- Haksız fiilin karşı tarafında tacir olması ya da ticari işletme ile ilgili olması gerekmez taraflardan birisi için ticari iş niteliği taşıyan bir haksız fiili diğer diğer taraf için adi iş sayılabilir.
- Ticari işletme kamyonu ile bir başkasının evine giren tacir açısından bu fiil ticari bir fiidir ancak ev sahibi için adi iştir.

Ticari İş Olmaya Bağlanan Sonuçlar

- Teselsül Karinesi
- Ticari İşlerde Faiz
- Ticari İşlerde Zamanaşımı

Teselsül Karinesi

- Müteselsil borçluluk aynı alacak nedeniyle borç altına girmiş bulunan birden fazla borçlunun alacaklıya karşı borcun tamamından ayrı ayrı sorumlu olmaları demektir.
- Yani alacaklı müşterek borçlulardan herhangi birisinden alacağın tamamını talep edebilir
- kendisinden alacağın tamamı talep edilmiş olan borçlu kendisinin borcun tamamından daha az kısmından sorumlu olduğu bahisle borcun tamamını ödemekten kaçınamazlar borcun tamamını ödemek zorundadır.

Teselsül Karinesi 1

- Ödemeyi yapan borçlu daha sonra diğer borçlulara hisseleri oranında fazla ödediği miktarı rücu edebilir.
- Yani hissesinden fazla ödediği kısmı diğer borçlulardan isteyebilir.
- Adi borçlulukta ise alacaklıya karşı birlikte borç altına giren borçlular, alacaklıya karşı hisseleri oranında sorumludurlar.
- Alacaklı borçluların her birinden borcun tamamını değil sadece kendi hisseleri düşen miktarının isteyebilir.
- Borçlar kanuna göre adi borçluluk esastır yani sözleşmede aksi kararlaştırılmadığı sürece müşterek borçlular arasında adi borçluluğun olduğu, müteselsil borçluluğun olmadığı kabul edilir. Müteselsil borçluluk yaratılmak isteniyorsa sözleşmeye açık bir hüküm konması gerekir

Ticari İşlerde Faiz

- Faiz kapital faiz ve temerrüt faizi olmak üzere ikiye ayrılır.
- Kapital faizi mahrum kalınan bir miktar paraya mahrumiyet süresi ve mahrum kalınan paranın miktarı ile orantılı olarak sağlanan medeni semeredir.
- Kapital faiz mahrum kalınan paraya vade tarihine kadar ödenen faizdir.
- Temerrüt faizi ise para borcunu zamanında ödemeyen borçlunun ödemesi gereken faizdir.
- Temerrüt faizi alacağına ödeme zamanında kavuşamayan alacaklıya ödenen bir çeşit tazminat olarak da kabul edilebilir.
- Temerrüt faizi talep edebilmek için borçlunun temerrüde düşmüş olması gerekir yani alacağının ödenmesi gereken tarihte ödememiş olması gerekir.

Faiz Serbestliği

- Adi işlerde de ticari işlerde de faiz oranları serbest bir şekilde belirlenebilir.
- Faiz anaparayı geçebilir bu önceden yasaktı.
- Kural olarak faize faiz yürütülmesi yasaktır. Bu yasaklama hem kapital faiz hem de temerrüt faizi için geçerlidir. Anca ticari işlerde istisnaları vardır.

Kanuni Faiz

- Faiz ödenmesi gereken hallerde faiz oranı sözleşmede belirlenmemişse, kanunda öngörülen faiz oranı uygulanır. Buna kanuni faiz denir.
- Ödeme oranı tespit edilmemişse bu oran %9 üzerinden yapılır. Temerrüt faizi içinde geçerlidir.

Ticari İşlere Özel Faiz Hükümleri

- Ticari işlerle ilgili olarak kanun bazı istisnai durumlar kabul etmiştir. Bu istisnanın amacı ticari işlerde daha fazla özgürlük de daha fazla kazanç sağlamaktır.
- Kural olarak adi işlerde faiz talep edebilmek için faiz talep edileceğinin sözleşmede yer alması gerekir.
- Ticari işlerde ise sözleşmede açıkça belirtilmiş olsa bile tacirler verdiği avanslar veya yaptığı ödemeler için ödeme tarihinden itibaren faize hak kazanır.

Ticari İşlere Özel Faiz Hükümleri 1

- Adi işlerde bileşik faiz yasaktır ve istisnası da mevcut değildir.
- Ticari işlerde bileşik faiz uygulaması yasaktır ancak ticari işler söz konusu olduğunda bu durumun istisnası mevcuttur. Bunlar:
 - Kambiyo taahhüdünde vadeden itibaren
 - Her iki taraf bakımından ticari iş niteliğindeki ödünç sözleşmelerinde
 - Hesap devreleri arasında 3 aydan aşağı olmamak şartıyla cari hesap sözleşmelerinde bileşik faiz uygulanabilir.

Ticari İşlerde Zaman Aşımı

- Ticari hükümler içeren kanunlarda öngörülen zamanaşımı süreleri kanunda aksine düzenleme yoksa sözleşme ile değiştirilemez. Yani zamanaşımı süresi kanunla değiştirilir sözleşmeli değiştirilemez. Ancak TTK' da istisnası vardır.
- Türk Borçlar Kanunu uyarınca satım sözleşmesinde satım konusu malın ayıplı çıkması durumunda satıcının ayıptan sorumlu olacağı 2 yıllık zamanaşımı süresi satıcı tarafından uzatılabilir, ama kısaltılamaz.

Ticari Hükümler

- Ticari işlerde doğacak uyuşmazlıkta uygulanacak hükümlerin sıralaması;
 - Emredici hükümler, yoksa
 - Sözleşme Hükümleri, yoksa
 - Ticari hükümler, yoksa
 - Ticari örf ve adetler
 - Yoksa genel hükümler uygulanır
 - Diğer kanunlardaki ticari hüküm getiren kurallar
 - medeni örf âdet
 - hakim hukuk boşluğu doldurur.

Ticari Hükümler

- bir ifadenin ticari örf ve adet olabilmesi meslek odası tarafından belirlenir.
- Tacir bilmese de ticari örf âdet uygulanır.
- Hakimler önlerine gelen uyuşmazlıkta ileri sürülen ticari örf ve adet hukuku kuralının varlığını o yöredeki ticaret ve sanayi odalarından öğrenirler.
- belli bir yöreye veya ticaret dalına özgü örf ve adet hukuku kuralları genel olana tercih edilir.
- Sözleşmenin tarafları farklı bölgelerde ise herhangi bir uyuşmazlık durumunda ifa yerindeki örf ve adet hukukuna göre karar verilir.
- Ticari örf âdet yoksa teamül varsa teamülün ticari işle ilgili uyuşmazlığa uygulanabilmesi için kanunda açıkça belirtilmesi gerekir teamül de yoksa genel hükümler uygulanır.

Cari Hesap

- Sürekli ilişki içindeki kişiler arasındaki karşılıklı borç ve alacakların ayrı ayrı ödenmesinden kurtulmak amacıyla açılan hesaplar “cari hesap” olarak adlandırılır.
- Birbirleriyle devamlı iş ilişkileri veya ticari bağlantısı olan kişiler arasında meydana gelen akıtlarda alıcı ve satıcı sıfatları her akitte yer değiştirebilir. Birinci işlemde A alıcı iken diğerinde B alıcı durumuna geçebilir. Bu gibi durumlarda tarafların karşılıklı alacaklarını takas etmeleri gereksiz ödemelerin önüne geçecektir. Türk Ticaret Kanunu’nda düzenlenmiş bulunan “cari hesap” özel bir takas müessesidir

Cari Hesap

- İki kişinin herhangi bir hukuki sebep veya ilişkiden doğan alacaklarını teker teker ve ayrı ayrı istemekten karşılıklı olarak vazgeçip bunları kalem kalem alacak ve borç şekline çevirerek hesabın kesilmesinden sonra çıkacak artan tutarı isteyebileceklerine ilişkin sözleşme cari hesap sözleşmesidir.

Cari Hesap 1

- Cari hesaplar, özellikle bankacılık alanında yaygın bir şekilde kullanılır. Bunun dışında, sigorta şirketleri ile acenteleri arasındaki ilişkilerde, fabrikalarla bayiler, yetkili satıcılar veya dağıtıcılar arasında da cari hesap sözleşmesine sıkça rastlanır.
- Cari hesapta bulunması gereken **zorunlu unsurlar** şunlardır:
 - Aralarında sürekli bir ilişki olan iki tarafın bulunması
 - Taraflar arasında karşılıklı alacak ve borç doğuran para, mal veya hizmet alışverişinin bulunması
 - Tarafların bu işlemlerden doğan alacaklarını ayrı ayrı istemekten vazgeçerek bir hesapta toplanması hususunda anlaşması
 - Yazılı yapılmadıkça geçersizdir.

Cari Hesap 2

- Cari hesap, Türk Ticaret Kanununda düzenlenmiş olduğundan ticari iştir, cari hesap sözleşmesinin taraflarının tacir olmasına gerek yoktur.
- Cari hesap bir hesaplaşma yöntemidir. Taraflar karşılıklı olarak borçlarını nakit ödemededen kurtulurlar, hesaben ödemiş olurlar bu sebeple cari hesap bir ödeme aracıdır.

Ticari Davalar

- Ticari hayattaki davalar iki kısma ayrılmıştır.
- Mutlak ticari davalar ve çekişmesiz yargı işleri
- Nispi ticari davalar
- Ticari bir uyuşmazlık söz konusu olduğu takdirde dava konusu şeyin miktar ve değerine bakılmaksızın o davaya asliye ticaret mahkemeleri bakmakla görevlidir.

Mutlak Ticari Davalar

- Mutlak ticari davalar tarafların kim oldu ticari işletme ile ilgili olup olmadığı araştırılmadan bunlar mutlak ticari dava sayılmıştır
- TTK'da düzenlenen hususlardan doğan uyuşmazlıklar
- Medeni kanun uyarınca ödünç para verme işi ile uğraşanlar ile ilgili uyuşmazlıklarda
- Ticari işletmenin devri

Mutlak Ticari Davalar

- işletmenin şekil değiştirmesi ve birleştirmeleri
- Rekabet yasağına aykırı fiiller
- Tacir yardımcıları ile ilgili uyuşmazlıklar
- Yayın sözleşmesinden doğan uyuşmazlıklar
- Fikri mülkiyet hukukuna dair mevzuattan kaynaklanan uyuşmazlıklar
- Borsa sergi panayır ve pazarlar ile antrepo ve ticarete özgü diğer yerlere ilişkin özel hükümlerden kaynaklanan uyuşmazlıklar
- Bankalara, kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işlerine ilişkin düzenlemelerden doğan uyuşmazlıklar

Mutlak Ticari Dava Sayılan Haller

- TİRK'den doğan uyuşmazlıklar
- Kooperatifler kanundan doğan uyuşmazlıklar
- Finansal kiralama kanundan doğan uyuşmazlıklar
- İflas davası

Nispi Ticari Davalar

- Taraflardan birinin ticari işletmesini ilgilendiren ve havale vedia telif sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar
- He iki taraf tacir ve uyuşmazlık ticari işletmeyi ilgilendiriyorsa, nispi ticari davalarda ticari defterler delil olarak

Tacir

- Ticari işletmeyi kısmen dahi olsa kendi adına işleten kimseye tacir denir
- Tanımdan da anlaşılacağı üzere tacirden söz edebilmek için öncelikle bir ticari işletmenin varlığı gerekmektedir
- Ticari işletme konusundan da hatırlayacağınız üzere faaliyete başlama anında işletmen varlığından söz edilir ve müteşebbis ise artık tacir sıfatını kazanmıştır.
- Tacir iki farklı şekilde ele alınır
 - gerçek kişi tacir ve
 - tüze kişi tacir

Gerçek Kişi Tacir

- Bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişiye tacir denir.
- Bu durumda;
 - Ortada bir ticari işletme olmalı
 - Gerçek kişi bu ticari işletmeyi kendi adına işletmelidir.
- Ortada bir ticari işletme yoksa ya da ticari işletme kısmen dahi olsa ilgili kişi adına işletiliyorsa tacir sıfatından söz edilemeyecektir. (müdür, Vekil)

Gerçek Kişi Tacir

- Ancak bazı durumlarda kişiler ortada bir ticari işletme olmasa bile varmış gibi hareket edip üçüncü kişilerle işlemler yapabilirler. İşte TTK bu kişileri iyi niyetli üçüncü kişilere karşı tacir gibi sorumlu tutmaktadır.
- Bir ticari işletme açmış gibi, ister kendi adına, ister adi bir şirket veya her ne suretle olursa olsun hukuken var sayılmayan diğer bir şirket adına ortak sıfatıyla işlemlerde bulunan kimse, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı tacir gibi sorumlu olur.
- Bu kişiler tacir gibi sorumlu tutulurlar fakat tacir haklarından yararlanamazlar.

Tacir Sıfatı Kime Aittir?

- Tacir sıfatı ticari işletmeyi kim işletiyorsa ona aittir.
- İşletmede işlerin kim tarafından yapıldığı önemli değildir.
- Ticari işletmenin sahibinin tacir sıfatını kazanabilmesi için işletmeyi bizzat işletmesine gerek yoktur.
- İşletmenin ticari vekil aracılığı ile işletildiği hallerde de tacir sıfatı vekile değil işletme sahibine ait olacaktır.
- Ticari işletmenin tümüyle ilgili kişi adına işletilmesine de gerek yoktur. Kısmen dahi olsa ilgili kişi adına işletilmesi yeterlidir.

Küçük ve Kısıtlılarda ait işletmelerde tacir Sıfatı Kime aittir?

- Küçük ve kısıtlılara ait ticari işletmeyi bunların adına işleten yasal temsilci, tacir sayılmaz. Tacir sıfatı, temsil edilene aittir. Ancak, yasal temsilci ceza hükümlerinin uygulanması yönünden tacir gibi sorumlu olur.
- Yani veli ve vasiler tacir sayılmaz. Ancak tacirler için öngörülen cezai yaptırımlar bakımından tacir gibi sorumludurlar.

Tacir sıfatı hangi durumda kazanılır?

- Bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo, televizyon ve diğer ilan araçlarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline tescil ettirerek durumu ilan etmiş olan kimse, fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılır.
- İşletme fiilen olmasa bile ticaret siciline tescil olduktan sonra tacir sıfatı kazanılır.

Ticaretten Men Edilenler

- Bazı kimselerin ticaretle ulaşmalarını kanun yasaklamıştır. örneğin devlet memurları avukatlar noterler ticaretle uğraşamazlar.
- Öte yandan 2007 sayılı kabotaj kanunu ile bazı işleri yapmak Türk vatandaşlarına tahsis edilmiştir.
- Bazı işleri yapabilmek için ruhsat ve izin almak gerekmektedir.
- Örneğin eczane açmak için ruhsat almak gerekir bankacılık sigortacılık yapmak veya aracı kurum olmak için anonim şirket olmak gerekir

Ticaretten Men Edilenler

- Bu gibi şartlar yerine getirilmeden bu faaliyetlerin yapılması halinde faaliyeti yapanlar tacir olurlar.
- Ancak bu hukuka aykırı hareketin doğurduğu hukuki, cezai ve disipline ilişkin sorumluluk saklıdır.
- Ticari işletme işletmeyip, tacir olmayıp da kendini taciz gibi tanıtanlar tacir gibi sorumlu olurlar ancak tacirlerin yararlandığı haklardan yaramazlar.

Tüzel Kişi Tacir

- Ticaret şirketlerinde (Anonim şirket, limited şirket, kollektif şirket, komandit şirket, kooperatif) tacir sıfatı şirkete aittir
- Kollektif ve komandit şirket ortakları tacir değil ama şirket ortakları şirket borçlarından iflasa tabidir.
- Adi şirketin tüzel kişiliği yok tacir değil iflasa tabi değildir.
- Dernek vakıf ticari işletme işletirse kendisi tacir sayılır kamuya yararlıysa işlettiği işletme tacir sayılır örneğin Kızılay Afyonkarahisar maden suyu işletmesi
- kamu tüzel kişileri (Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri) ticari işletme işletiyorsa işlettiği işletme tacir sayılır Ankara büyükşehir belediyesi ekmek fırını

Tüzel Kişi Tacir

- SSK, OYAK, KİT, TÜBİTAK tacir ama iflasa tabi değildir.
- Donatma iştirakinin tüzel kişiliği yok ama tacir hakkındaki hükümlere tabi

Tacir Olmanın Hüküm ve Sonuçları

- İflasa tabi olmak
- Ticaret Ünvanı seçme ve kullanma yükümlülüğü
- Ticaret Siciline kaydolma
- Ticari defterler tutma
- Basiretli bir iş adamı gibi hareket etmek
- Ücret ve faiz isteme
- Fahiş olduğu iddiası ile bir ücret veya cezanın indirilmesini isteyememe
- Fatura verme ve fatura ve teyit mektubuna 8 gün içerisinde itiraz etme
- İhtar yada ihbarları belli bir şekilde yapma
- Hapis hakkını kullanmada kolaylıktan yararlanma
- Satış ve trampalarda özel hükümlere tabi olma
- Odalara kaydolma
- Ticari iş karinesine tabi olma
- Ticari örf ve adete tabi olma

İflasa Tabi Olma

- Tacirler her türlü borçlarından dolayı iflasa tabidirler.
- Tacirler sadece ticari borçları nedeniyle değil ticari olmayan borçları nedeniyle de takip edebileceklerdir.
- Bir işletmesi olmadığı halde varmış gibi davranan yada hukuken var olmayan bir şirket ortağı gibi işlemler yapan kişiler tacir gibi sorumlu olurlar dolayısıyla iflasa da tabidirler.
- iflas ise, kural olarak tacirler hakkında uygulanabilir ancak kanun bazı istisnalar getirmiştir yani tacir olmadıkları halde bazı kişiler iflasa tabi tutulmuşlardır.

İflasa Tabi Olma 2

- Kollektif şirket ve komandit şirket ortaklarının da ortaklık borçları nedeniyle iflasa tabi oldukları kabul edilmektedir.
- Bunların dışında son olarak ticareti bırakmış olan tacirlerin de icra iflas kanununa göre ticareti bıraktıklarının ilanından itibaren bir yıl daha iflas yoluyla takipleri mümkündür.

Ticaret Ünvanı Seçme ve Kullanma

- Tacirler kanun hükümlerine uygun olarak bir ticaret ünvanı seçmeye mecburdurlar.
- Yani tacirler ticari işletmeleri ile ilgili olarak yapacakları her hukuki işlemi bir ünvan ile yapmak zorundadırlar
- Örneğin yaptıkları sözleşmeleri düzenledikleri senetleri bankalarda açtıkları hesapları bu unvan ile imzalamaları gerekmektedir
- Öğütüçü İnşaat Otomotiv Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.”

Ticaret Ünvanı Seçme ve Kullanma 2

- Ticaret ünvanı işletme adından farklıdır.
- İşletme adı işletme belirtir.
- işletme adına bakarak genellikle bir işletmeyi kimin işlediğini tespit edemeyiz
- ticaret ünvanı taciri belirten bir ad olması nedeniyle büyük bir öneme sahiptir
- ticaret unvanı tacirin ticari işletmesine ilişkin işini yaparken kullandığı ada denir ve tacirleri birbirinden ayırmaktadır
- sadece tacirlerin ticaret ünvanı kullanmaları mümkündür

Ticaret Ünvanı Seçme ve Kullanma 3

- Tacir olmayanlar ticaret ünvanı kullanamazlar.
- Bir tacirin ticaret ünvanını başka bir tacirin haksız yere kullanması haksız rekabet teşkil eder
- ticaret ünvanının ticaret siciline tescili zorunludur ayrıca tacirin ticaret ünvanı işletmesinin görülebilecek bir yerine okunaklı bir şekilde yazmak zorundadır

Tescili

- Her tacir ticari işletmesinin açıldığı günden itibaren 15 gün içinde ticari işletmesini ve seçtiği ticaret ünvanı işletme merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan ettirir
- ayrıca tacirin ticaret ünvanı ile birlikte kullanacağı imzayı notere tasdik ettirerek bunu bilmesi gerekir (imza sirküleri) tacir tüzel kişi ise imza yetkili olanların imzasını aynı şekilde notere tasdik ettirerek vermesi gerekir

Ticaret Ünvanının Şekli

- Çekirdek ve ek olmak üzere iki kısımdan oluşur.
- Çekirdek: Ticaret unvanında kanun gereği bulunması zorunlu olan hususlardan oluşur.
- Ekler: Ticaret unvanına, kanunda öngörülen asgari kısmın dışında isteğe bağlı veya zorunlu olarak yapılan ilave hususlardır.

Gerçek Kişilerin Ticaret Ünvanı

- Gerçek kişi tacirlerin ticaret ünvanı, kısaltılmadan yazılacak ad ve soyadından oluşur. Ali Ak gibi.
- Gerçek kişi tacirlerin ticaret ünvanının çekirdeğini kendi ad ve soyadları oluşturur. Bunlara istedikleri ekleri yapabilirler.
- Ad ve soyad yazmak mecburidir.
- Ör: Ahmet Yılmaz İnşaat
- Çekirdek ek
- Tacirin ölümü halinde mirasçılarının ticaret ünvanının değiştirmeden ticarete devam etmeleri mümkündür.

Adi Şirketin Ticaret Ünvanı

- Adi şirketin tüzel kişiliği bulunmamaktadır. Bu sebeple adi şirketin ortaklarından her biri tacir sayılacağından her birinin ayrı ayrı ticaret ünvanı kullanmaları gerekir.
- Birden fazla ortak birlikte işlem yapmak zorundalar ise her biri ticaret ünvanını ayrı ayrı yazmak zorundadır.
- Ali Ak ve Ortakları şeklinde de kullanmak mümkündür.

Kollektif Şirkette Ticaret Ünvanı

- Kollektif şirketin ticaret unvanı, bütün ortakların veya ortaklardan en az birinin adı ve soyadı ile şirketi ve türünü gösterecek bir ibareyi içerir.
- Örneğin Ahmet Yılmaz, Mehmet Yılmaz, Nuri Güçlü Kollektif Şirketi Ya da Ahmet Yılmaz ve Ortakları Kollektif Şirketi

Komandit Şirket Ticaret Ünvanı

- Komandit şirketlerde iki tip ortak bulunmaktadır
- **komandite** ortaklar şirket borçları nedeniyle sınırsız sorumlu olan ve şirket işlerini idare eden ortaklardır
- **komanditer** ortakların şirkete sadece sermaye koyan ve şirketin idaresini karışmayan pasif ortaklardır
- Adi veya sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin ticaret unvanı, komandite ortaklardan en az birinin adı ve soyadıyla şirketi ve türünü gösterecek bir ibareyi içerir. Bu şirketlerin ticaret unvanlarında komanditer ortakların adları ve soyadları veya ticaret unvanları bulunamaz.

Komandit Şirket Ticaret Ünvanı

- Adı ve soyadı ticaret ünvanında yer alan komandite ortak yada ortakların adı ve soyadları kısaltılmadan yazılır.
- Komanditer ortağın adı ve soyadı ticaret ünvanında yer alırsa komandite ortak gibi sorumlu olur.
- Ticaret ünvanında bulunan gerçek kişilerin ad ve soyadları kısaltılarak yazılamaz.
- Ahmet Yılmaz ve Ortakları İnşaat Adi Komandit Şirketi

Anonim, Limited, Kooperatif

- Anonim, limited ve kooperatif şirketler, işletme konusu gösterilmek şartıyla, ticaret unvanlarını serbestçe seçebilirler.
- Aynı şirket konusunu gösteren bir çok şirket olacağı için ayırt edici bir ek kullanmaları zorunlu olacaktır.
- Ticaret unvanlarında, “anonim şirket”, “limited şirket” ve “kooperatif” kelimelerinin bulunması şarttır. Bu şirketlerin ticaret unvanında, gerçek bir kişinin adı veya soyadı yer aldığı takdirde, şirket türünü gösteren ibareler, baş harflerle veya başka bir şekilde kısaltma yapılarak yazılamaz.

Diğer Tüzel Kişi Tacirler

- Amaçlarına ulaşmak için ticari işletme işleten dernekler ve vakıflar da tacir olurlar bunların ticaret ünvanları adlarıdır
- kamu işletmelerinin tüzel kişiliğe sahip olarak kurularak tacir olanların ticaret ünvanı ana sözleşmede gösterilen adlarıdır.
- tüzel kişiliğe sahip olmayan kamu işletmeleri ise işletmeye sahip olan kamu kurumun adı ve işletmenin adından oluşan bir ticaret ünvanı kullanırlar ankara belediyesi ekmek fırını
- kamuya yararlı dernekler ise diğerinin adı ve işletmenin adından oluşan bir ticaret ünvanı kullanılır örneğin Kızılay afyon Karahisar maden suyu işletmesi

Donatma İştiraki Ticaret Ünvanı

- Donatma iştirakinin ticaret ünvanı iki şekilde olabilir
- birincisi donatma iştiraki ortaklarından en az birisinin adı ve soyadı ile donatma iştiraki olduğunu gösteren bir ibareden oluşur örneğin ali ak donatma iştiraki gibi
- ikincisi ise donatma iştiraki olarak işletilen geminin adı ve donatma iştiraki olduğunu gösteren bir ibareden oluşur örneğin gökova donatma iştiraki gibi
- donatma iştirakinin ticaret ünvanında bulunan soyadları ve gemi adı kısaltılarak yazılamaz

- Türk Ticaret Kanununa göre ticaret unvanında ek kullanılması zorunlu olan haller şunlardır:
 - Aynı unvanın daha önceden başka bir kişi tarafından tescil edilmiş olması halinde zorunlu olarak unvana ilave yapılmalıdır
 - Ticaret şirketlerinin tasfiye haline girmesi halinde, unvana “tasfiye halinde” ibaresi eklenmelidir
 - İşletme merkezinin yurtdışında olması durumunda unvanda “merkezin bulunduğu yer” gösterilmelidir (TTK.m.50/III).
 - Bir işletmeye bağlı şubelerde kullanılacak ticaret unvanında “şube” ibaresi yer almalıdır (TTK.m.50/I).

Ekler 2

- Tek başlarına ticaret yapan gerçek kişiler ticaret unvanlarına bir şirketin var olduğu izlenimini uyandıracak ekler yapamazlar.
- “Türk”, “Türkiye”, “Cumhuriyet” ve “Millî” kelimeleri bir ticaret unvanına ancak Bakanlar Kurulu kararıyla konabilir.
- Tescil edilecek hususların gerçeği tam olarak yansıtmaları, üçüncü kişilerde yanlış izlenim yaratacak nitelik taşımamaları ve kamu düzenine aykırı olmamaları şarttır. Bu sebeple yukarıda sayılan durumlarda ek kullanılamaz.

Şubelerde Ticaret Ünvanı

- Şubelerde ticaret ünvanı kullanmak zorundadırlar.
- Bunların ticaret ünvanı merkezle aynıdır. Ancak şube merkezin ticaret ünvanını şube olduğunu belirtmek suretiyle kullanır.
- Bu unvana şube ile ilgili ekler yapılabilir.

Ticaret Ünvanı Korunması

- Tescil ve ilan edilmiş olan ticaret ünvanı kullanma hakkı sadece sahibine aittir
- bir ticaret ünvanı tescil ettirmek ve onun üzerinde münhasıran hak sahibi olmaktadır yani bu ticaret ünvanı tacirden başkası kullanamayacaktır
- eğer haksız yere ticaret ünvanı kullananlar olursa tacir bu kullanımı yasak koyma hakkına sahip olacaktır
- Bir ticaret Ünvanına Türkiye'nin herhangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş bulunan diğer bir unvandan ayırt edilmesi için gerekli olduğu takdirde yapılır.

Ticaret Ünvanının Devri

- Ticaret unvanı tek başına devredilemez.
- Ancak ticarî işletme ile birlikte devri olanaklıdır. Devredilen unvan yeni sahibi tarafından hiçbir değişiklik veya eklenti yapılmaksızın kullanılabilir.
- Unvanın miras yolu ile mirasçılara geçeceğine ilişkin yasal bir hüküm yoktur. Ancak unvan yabancılara dahi devredilebildiğine göre, mirasçılara öncelikle devrolunur. Ancak, devir ticarî işletme ile birlikte olmalıdır. Örneğin iki mirasçı varsa, birisine ticarî işletmenin diğerine ticaret unvanının devri olanaklı değildir. Ticaret unvanında yapılacak tüm değişikliklerin tescil ve gerekiyorsa ilanı şarttır.

- **Ticaret ünvanı**; tacirin ticari iş ve eylemlerinde kullandığı adıdır. Her tacir işletmesiyle ilgili işlemlerinde bu adı kullanır. Ünvan taciri tanıtmaya ve diğer tacirlerden ayırt etmeye yarar. Oysa **işletme adı**; taciri değil işletmenin kendisini gösterir. Bir işletmeyi tanıtmak ve benzer işletmelerden ayırt etmek için kullanılan addır. Örneğin; Sultanahmet Köftecisi, Pelit Pastanesi gibi. Ayrıca tacir yanında esnaf da işletme adı kullanabilir. Kısaca formüle edersek; ticaret ünvanı tacir için, işletme adı işletmenin kendisi için kullanılır.
- Ticaret ünvanını seçmek ve kullanmak tacir bakımından zorunlu halde, işletme adı seçmek ve kullanmak zorunlu değildir. Ama bir tacir işletme adı seçmiş ve kullanıyorsa bunu da **tescilettirmesi** gerekir.

İşletme Adı 2

- İşletme adları da ünvanlar gibi tüm Türkiye'de özel olarak korunur. Bu kapsamda, ünvanı korumaya yönelik dava ve talepler, işletme adının korunmasında da geçerlidir. Tescil edilmemiş işletme adları ise bu hükümlere göre değil, olsa olsa haksız rekabet davaları (*Türk Ticaret Kanunu madde 54 vd.*) çerçevesinde bir korunmadan yararlanabilirler.
- Ticaret ünvanından farklı olarak, işletme adı işletmeden ayrı devredilebilir. Ayrıca aksi öngörülmemişse bir işletmenin devri, adının da devri sonucunu doğurur. (*Türk Ticaret Kanunu madde 11 / 3*)